



Udgaar i Allinge-Sandvig.

Ølsker, Rutsker, Rø og Klemens.

Ansvarshavende Udgiver:
Otto Gornitzka. - Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri

Nr. 363

Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø.
Forretningsann. 8 - - - - 6 Ø.

Fredag den 1. Februar

Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret
senest 2 Dage før Bladet udgaar.

1935

Holger Drachman og det danske Sprog.

—o—

Der, hvor Sommernætterne er lysere end noget andet Sted i Danmark og Horizonten videre, der, hvor der ligesom er mere Hav end noget andet Sted paa Jorden, fordi to Have skylder ind over vore Fødder og blander deres Bølger for vore Øjne, der ligger Skagen og der havde Drachman hjemme. Under Skagens store Himmel, hvor de frie Vinde kommer og gaar, hvor Skyerne snart vælter sig truende frem, snart lokker med Guldtoner fra fjerne Paradieser, der var han fuldt ud sig selv.

Skal vi endnu en Gang mane hans pragtfulde og morsomme Skikkelse frem, naar han kom til Fest, huldsaligt smilende med sit usynlige Følge fra Skovene, som fyldte Salene med Fløjtespil og Trampen af Bukkehøve og Trippen af dansende Allefødder.

Skyaanderne gled forbi derude og saa ind til ham, og ude paa Stranden stod Havmændene paa Halen og stirrede op mod de lyse Ruder i Huset paa Skagen. Drachman vinkede til dem og raabte: „Jeg kommer snart!“ Og naar Festen var forbi, gik han til Havet.

En Mand har fortalt mig, at efter en natlig Fest i et stort Hus, da alle andre trængte haardt til Sønnen, tog Drachman sin Hat og satte den paa sit hvide Hoved. „Hvorhen?“ spurgte den fornuftige Mand forbauset. „Naturligvis til Havet“, sagde Drachman og gik. Til Havet! ovenikøbet, „naturligvis!“ Hvem andre end Drachman kunde sige det?

Kniber det for os nu til Dags med at følge Drachman til Gildebordet, saa kan vi i alle Tilfælde følge ham til Havet. Ud i Naturen! Han var en Friluftssjæl! Hans hele Liv var en stor Friluftsbævelse, som fik vort Sprog til at bølge og sitre. Bølge som vore Have og vore Kornagre, sitre som Enggræsset og Skovens Blade.

Skulde vi ikke ære den, som har givet al sin Rigdom til vort Sprog, det, som er vort kosteligste Eje?

Vort Sprog, overrislet og styrket af Holbergs Latter; værnnet af Salmedigternes Inderlighed, gennemlysnet og bedugget af Ewald og Bagesens Smil og Taarer, modnet til Svulmen i Oehlenschlägers Sommersind, gennemglødet og gennemisnet af Kierkegaards Lidenskab. Hvor mange har ikke givet det deres Sjæl. Det er altid blevet rigere. I. P. Jacobsen gav det alle sine Farver. Drachman gav det hele sin Sjæls lyse Musik. Sproget blev blonderet ved hans Kærlighed. Han bød det op til Dans, og det fik en Glans af Fest

og Drøm, som Skæret i unge dansende Kvinders Øjne.

Det danske Sprog har blomstret længe, og det vil blomstre endnu. Bjørnson kunde et af de sidste Aar, han levede, tale om det evige Foraar i dansk Digtning. Det var stolte Ord og sande Ord, tror jeg til denne Dag.

Men vil det blive ved? — Kan det blive ved? Kilderne kan fryse til i Kulden. Efteraaret og Vinteren kan komme snart. Og hvad saa?

Fra det politiske Liv kender vi det Ord: Vor Kultur skal være vort Værn. Sætningen har ikke absolut Gyldighed og er vel heller ikke ment saaledes; men den rummer dog en Sandhed. For det eneste, som giver virkelig Modstandskraft, er, at man har noget, som man holder af. For et Folk vil det væsentlig sige Kultur. Men saa maa vi ogsaa passe paa, at vi har en Kultur. Den kan tabes. Vi kan sætte den overstyr. Og hvis vi ikke bryder os om det, vi har haft, og ikke bryder os om det, vi har, saa har vi slet ingenting, og saa faar vi heller intet.

Naar de Stier, som fører til vort eget Indre, fyger til, saa gaar vi vild. Og hvis Sensationens Aand stadig forflader os, stadig forraaer os, hvis Trangen til Pirring træder i Stedet for Trangen til Skønhed og Klarhed, og Poesien trampes ned i Støvet, saa har vi ingen Kultur. Da nytter det os ikke, om vi har et Værn, for da har vi slet ingen Ting at værne.

Nu maa vi huske, at den nationale Kultur først og fremmest giver sig til Kende i vort Sprog. Det er det, vi først og fremmest maa dyrke og bevare. Er der da noget saa herligt og særegent ved dette Sprog, som kun tales af saa faa? Mange ved i deres Hjerter ikke rigtig, hvad de skal svare, skønt de siger ja. Nogle vil sige nej. Den fornuftige Mand vil højt og lydt sige nej.

„Det var meget bedre, om vi talte et Sprog, som rigtig mange kunde forstaa“, siger den fornuftige Mand. „Lad os hellere tale Esperanto, Tysk eller Engelsk.“ Den fornuftige Mand siger saa mange Dumheder. For Sagen er jo den, at hvis vi vil tale et Sprog, som rigtig mange forstaa, saa vil ingen forstaa os fuldt ud, fordi det inderste i vort Væsen bliver borte. Det, som er vor særegne Natur og Kultur, vil forsvinde.

Vi plejer at kalde vor Kultur fin, og det er sandt, forsaavidt vi har Kultur, er den fin. Dens Kendemærke er en Finhed, som rummer Munterhed og Klarhed og en særegen Varsomhed. Vort Sprog bærer i højeste Grad Præg af denne Finhed. Det er et klart og muntret Sprog! Simple Sandheder og morsomme Oplevelser falder os let paa Tungen; men først og fremmest er det et stille Sprog. Jeg tror, det er det mest stille

Sprog i Verden. Lyt til det, naar De kommer fra Syd eller Nord! Der er noget som en Foraarsregn i den danske Tale. En mild Klang, en ren og sval Berøring. Ingen har vidst det bedre end Drachman. Han, som kunde storme og bruse, kunde ogsaa være stille. Maaske staar vi i dybeste Gæld til ham for de sjæfulde, stille Toner i hans Poesi. Lad mig kun nævne et enkelt Digt: Sakuntala. Jeg tror, at det betegner et af Højdepunkterne i al lyrisk Digtning, og jeg betvivler, at noget andet Sprog kunde have frembragt Mage til det sagte Snefald i dette Digts Musik. Sakuntala — hvert Ord er et duftende Blomsterblad, som daler. Sakuntala — det er Aandernes Aandepust!

Det lille Digt er dyrebart! I det har Drachman fremlokket det danske Sprogs inderste og fineste Hemmelighed og vist os en af vore Veje. Nietzsche siger et Sted: „Skønheden taler med stille Stemme“. Er det sandt, da kan Skønheden ikke vælge sig nogen bedre Stemme end det danske Sprog.

Lad det opflamme os. Lad Sproget begejstre os. Det er det, som binder os sammen. Det er, som om Sproget, der er skabt af Menneskene i Fællesskab, lever sit eget Liv. Det er Luften omkring os. Det er i vort Aandedræt. Vi

indaander dets lyse Klange, og det kalder paa sine Dyrkere: Tænkere og Digterne: Brug mig! Brug mig!

Der er stille Hemmeligheder i Naturen og Menneskesjælen, som hvisker: „Der er noget, jeg vil sige, noget, som jeg vil forklare; men jeg kan ikke faa det sagt. Men Sproget hvisker tilbage: Prøv mig! Prøv mig! Maaske jeg kan! Og det dirrer af Forventning og ærgerrig Længsel efter at udløse ny Skønhed og ny Sandhed!

„Jeg er det danske Sprog,“ siger det, „maaske kan jeg hviske noget, som ingen andre Sprog kan udsige, for de har hørt det af mig. Prøv mig! — Brug mig!“

Saa er der maaske dog en højere Fornuft i, at vi elsker dette Sprog, som kun tales af saa faa! Noget, som giver Mening til Fortid, Nutid og Fremtid.

Ja, Digteren Helge Rode, der har talt igennem disse Linier, har Ret. Der er mere Poesi i Livet, end den fornuftige Mand tror. Mere Fantasi og Trang til at se det, som ikke er, og til at bevare Ting, som kan vække Erindringens Aander. Den lever helt nede i Folkedybet, denne Trang.

Minder er Poesi. Trofasthed mod de døde er Poesi. Og Livet blandt de levende er Poesi.

O. Helstrup-Andersen.

Pr. Autobane gennem Tyskland

—o—

Den, som sidste Sommer susede langs tyske Landeveje i Bil, lagde forskellige Steder i Riget Mærke til store Sandbjerge, der tilsyneladende ganske umotiveret var vokset op i Landskabet. Det var en af Rigsautobanernes Byggepladser. Næppe nogen Steder i Verden — selv ikke i Amerika — er et saa gigantisk Byggeprojekt blevet til i et saa forrygende Tempo, som Tilfældet er med de tyske Rigsautobans; den 1. Maj 1933 blev Projektet offentliggjort og allerede i September samme Aar tog Rigets Fører det første Spadestik paa et Automobilvejnet, som foreløbig skal spænde over hele Tyskland paa Kryds og Tværs, og hvor Trafikhastigheden helst skal svinge mellem 100 og 200 km i Timen. — I det første Aar var 75,000 Personer beskæftigede ved Udførelsen af Kæmpeprojektet, og der var 1500 km Rigsautoveje under Bygning.

Fleere helt færdige Strækninger er blevet afprøvede, og disse vil allerede til Foraaret blive aabnet for Trafik. Indtil Slutningen af 1934 var 2700 km dels færdige og dels under Bygning. Naar de hidtil paabegyndte Strækninger er færdige (i 1936) vil Tyskland af de 7000 km projekterede Autobaner kunne overgive fire Hovedstrækninger til den offentlige Trafik, to i nord-sydlig og to i øst-vestlig Retning: Hansastæderne — Hannover — Frankfurt/Main — Karlsruhe; Stetin — Berlin — Leipzig — München; Ruhrområdet — Hannover — Berlin — Frankfurt/Oder — Breslau og Karlsruhe — Stuttgart — München — Bad Reichenhall.

Af de 400 Millioner Mark om Aaret, som Regeringen har bevilget til Bygningen af Rigsautobanerne, falder de 47 pCt. til Lønninger paa Byggepladserne, 25 pCt. til Bygningsmateriale, 12 pCt. til Værktøj og Maskiner og 16 pCt. til Forvaltning, Organisation, Planering etc. Paa den anden Side nyder saa at sige alle Grene af den tyske Stathusholdning godt af dette Kæmpearbejde. Paa Byggepladserne beskæftiges over 100,000 Personer, Leverandørerne har maattet udvide Arbejdskraften med 60,000 Personer og yderligere 80,000 har fundet Beskæftigelse ved Fremstillingen af Forbrugsartikler, da Efterspørgslen naturligvis stiger i travle arbejdsperioder. Dertil kommer, at Staten aarlig sparer 120 Millioner Mark i Arbejdsløshedsunderstøttelse og faar desuden en Merindtægt af Skatter paa 80 Millioner Mark. Naar man tager i Betragtning, at 35 pCt. af det bevilgede Beløb til Gennemførelsen af Projektet skulde udbetales i Form af Understøttelse, hvis Arbejdet ikke



Holger Drachman.

Du danske Mand, af al din Magt
syng ud om vor gamle Mor.
En Krans af Hav og Fjord blev lagt
om Huset, hvor hun bor.
Mod grønne, side Strande
gaar stærke, stride Vande,
og over Kornets Guldglans
staar Vikingestenen Vagt.

Syng ud, og Sorg fra Fortids Nat
bli'r Smil paa hver Glædesdag,
vor Himmel skifter Farve brat,
men aldrig Folkets Flag.
Som Danmarks blide Kvinder
har røde — hvide Kinder,
saa lyser Livets Friskhed
fra Frihedens dyre Skat.

blev udført, og at 25—30 pCt. kommer tilbage til Staten i Form af Skatter, skal Staten faktisk kun udrede 35—40 pCt. udover en årlig tvungen Udgift for at komme i Besiddelse af de mest moderne Automobilnet i Verden. Hvormeget Vejarbejdet betyder for Afskaffelsen af Arbejdsløsheden viser det Faktum, at Tallet af ved Vejbygning beskæftigede Arbejdere siden Foraaret 1933 er steget fra 20,000 til 650,000 i Foraaret 1934.

Selv om Arbejdsløshedsspørgsmaalet som et vigtigt socialt Problem staar i Forgrunden, maa man ikke overse en ikke mindre vigtig Faktor, nemlig den at fremme Automobiltrafikken. Thi her drejer det sig om i Øjeblikket at binde Milliardbeløb i et Foretagende, hvis Betydning først vil vise sig i Fremtiden. Dette store Ansvar som den nationalsocialistiske Regering har paataget sig, forudsætter den pinligste Akkuratesse baade ved Planlæggelsen og den tekniske Udførelse af Værket. I første Omgang er, som nævnt, 7000 km Rigsautobaner projekteret.

Naar Arbejdet hermed er tilendebragt, betyder de færdige Veje en enorm Omvæltning indenfor Statshusholdningen. De muliggør en saa hurtig Transport af Levnedsmidler, at f. Eks. Afsætningsområdet for levende Østersø- og Nordsøfisk udvides til at omfatte hele Landet i Modsætning til nu, hvor Grænsen maa sættes i Midt-Tyskland. Saaledes ogsaa med Mejeriprodukter fra Sydbayern osv. — ikke Tyskland alene skal nyde godt af Rigsautobanerne. Deres bratte Afslutning ved Landets Grænser viser tilfulde, at hele det gigantiske Værk kun er tænkt som et Led i et moderne intereuropæisk Net af Veje, der udelukkende er reserveret den hurtige og hurtigste Automobiltrafik. En af Konsekvenserne ved den kommende enorme Stigning i Tempoet stiller Automobilkonstruktøren for nye og vanskelige Opgaver. De nuværende Vogne med høje Omdrejningstal er utvivlsomt ikke i Stand til at holde i det lange Løb. At benytte Væddeløbsvogne er heller ikke tilraadeligt, da disse som bekendt er saa ømfindtlige, at de maa transporteres til Væddeløbsbanerne af andre Vogne. Autobanens Vogne maa tværtimod ogsaa egne sig for Bykørsel med 30 km Fart lige godt som for de 200 km paa fri Bane.

Der er fastsat en bestemt Form for alle Rigsautobaner. Der var to 7½ Meter brede Kørebaner — og selvfølgelig ensrettet Færdsel — der i Midten er adskilt af en 3½—5 m bred græsbevokset Skillemstribe, som i visse Afstande beplantes med Tværhække, der skal absorbere modgaaende Vognes Lyskegle, og forhindrer at Vognføreren blændes. Den ydre Vejside begrænses af 1½ m brede Rabatter. Overskæringer undgaas saa vidt muligt, men kan de ikke undgaas, sker dette ved langstrakte og meget svagt stigende Viadukter eller Tunneller. Ind- og Udkørsel er arrangeret ved et særligt Sløjfesystem, som muliggør Ind- og Udkørsel i begge Retninger uden at Vognen behøver at krydse Vejen. At det ikke har været helt let at overholde Principet om at undgaas Overskæringer viser f. Eks. Strækningen ved Kaiserberg i Rhuromraadet, hvor ikke mindre end 11 Jernbanelinier, 17 Landeveje og 2 Vandveje krydses af Rigsautobanerne.

Trafikale Hensyn kommer selvfølgelig i første Række, men derfor bliver der alligevel tænkt paa Landskabsbilledet, saaledes at Autobanerne saavidt muligt kommer

til at harmonere med den landskabelige Skønhed. Naar Banen fører gennem en Skov, arbejder Tekniker og Skovridder Haand i Haand. Autobanerne fører altsaa ikke som snorlige og kedelige Streger gennem Landskabet, men med saa megen Afveksling som muligt for at undgaas den søvndyssende Kørsel ad en lang, snorlig Landevej. H. S.

Det gamle Hjem.

—0—

Ude bag ved store Bakker, paa en strid og nøgen Plet Hedejord havde Jens Søby i sin Tid klinet sit Hus op af Ler og Lyngtørv.

Noget Slot blev det langtfra, som det laa der, gemt under den lyngklædte Bakke med sin buede og puklede Tagrygning. Vinduerne var faa og smaa; for Glas var nu engang dyrere end Træ.

Døren var ikke højere i Karmen, end Jens Søby maatte bukke sig, hver Gang han vilde igennem.

Men — han var nu alligevel glad ved sin Hytte. Den var jo hans nemlig, klinet op tømret sammen med hans egne Hænder.

Og den Dag, da han kom fra Kirke med sin unge Kone, ja, da havde han følt sig saa underlig stolt.

— Ja, Marie, havde han sagt, det — det her, det er vort Hjem.

Og hun havde knuget hans barkedede Haand inden i sin, set paa ham og sagt:

— Gid Vorherre vil velsigne det for os Jens. Og i hendes Øjne havde der staaet to store Taarer, og dem havde Jens aldrig kunnet glemme. Dem gemte han trofast i sit Hjerte, som to kostelige Perler.

— Og Aarene gik, gennem Slid og Slæb, op og ned, som det nu en Gang er os Mennesker beskæret. Men trolig stod de ved hinandens Side, fra tidlig Morgen til sildig Aften.

Ingen Jord er saa stridbar, saa utaknemmelig, som den, der ligger under Lyngens viltre Rødder. Der skal tages fat, om ellers det daglige Brød skal kunne bjerges.

Men Jens Søby gav ingen noget efter. Han sled trofast i det fra Morgen til Aften, og Vorherre lagde sin Velsignelse i hans Værk. Hvor Lyngen før bredte sig og knap gav Føden til Faar, der stod nu Sæden og duvede for Vestenvinden.

Og den Dag kom saa til sidst, da det gamle Hus var bleven for lille, og Jens Søby havde faaet saa mange Penge samlet sammen, at han kunde bygge sig et nyt.

Han kørte selv hver eneste Mursten hjem. Og Marie og Børnene stablede dem pænt op og dækkede dem til med Lyng, for at de ikke skulde tage Skade af Regnen.

Hele Sommeren gik hen med Byggeriet. Det maatte jo tages ved Lejlighed, for at intet skulde blive forsømt. Men en skønne Dag stod Huset der, strunkt og stolt, paa sin støbte Cementsokkel og knejsede højt op over den buede Rygning.

Men, da Solen var gaaet i Seng bag den store Hede, var der to Mennesker, der for sidste Gang gik ind under Døren til deres gamle Hjem.

De satte sig tæt op mod hinanden ved det lille Vindue, hvor de havde siddet saa mange Gange før i de Aar, de trofast havde holdt sammen.

Og intetsteds i Verden synes de dog, at Himlen saa saa dejlig ud som herfra, og — nu sad de her altsaa for sidste Gang.

Ingen af dem talte, de saa kun paa hinanden. Og da var det, som

vendte Ungdommens hele Glans tilbage i deres Øjne, og pludselig følte de, hvor meget de havde at takke Vorherre for.

— Aah du, sagde Marie, hvor har Vorherre dog i Grunden været god imod os.

En Stund sad de tavse.

Da sagde endelig Marie ganske stille: — Hør Jens, jeg synes for Resten aldrig, jeg har holdt saa meget af vort gamle Hjem, som nu i Aften.

— Gud ske Lov for det, lille Marie, svarede Jens og lagde Armene om hendes Hals. Gud ske Lov for det!

I dette Øjeblik følte han sig lige saa lykkelig, som da han hin Dag, for de mange Aar siden, havde ført hende ind over Tærsklen her for første Gang.

— Bedre Løn kunde du ikke have givet mig for alt mit Arbejde, Marie, end det du der sagde, og Jens Søby bøjede sig ned over hende og kyssede hende, akkurat som da de var unge. FM.

De gamle Sanglege.

—:—

De allerfleste af de gamle Sanglege og Sangdanse er forlængst glemt her i Landet. Dette er saaledes Tilfældet med „De stolte Nonner“, som ellers var en af de Sangdanse, Ungdommen hyppigst i de lyse Sommeraftener traadte paa Toften eller i Lunden.

Men to Sanglege eller Sangdanse er gennem de skiftende Tider blevet bevaret. Den ene af disse er „Munken gaar i Enge, de lange Sommerdage“ med den iørefaldende og smukke Melodi, som navnlig Børnene holder af at synge. Og det sikkert ogsaa Børnene, der har bidraget mest til, at den ikke er gaaet i Forglemmelse. De smaa Børn lærte den af de større, og Tid efter anden kom der andre Børn til, som baade lærte Melodien og lærte den fra sig igen efterhaanden som de voksede til. Dette gentog sig Aarhundreder igennem. Den anden gamle Sangleg, der har holdt sig, er:

„Skære, skære Havre, hvem skal Havren binde? Det skal Allerkæresten min, hvor skal jeg ham finde.“

De fleste tænker sig næppe, at denne Sang er saa gammel, at den hidrører fra hin fjerne Tid,

da Pigerne i Høstens Tid gik foran og skar Havre med Segl, medens Karlene gik bag efter og bandt op. Men saaledes forholder det sig.

Naar disse Sanglege har holdt sig, skyldes det maaske ogsaa, at man i de svundne Tider ikke havde ret meget Musik at raade over i Landsbyerne. En Sækkepibe eller en Luth var som oftest det hele. Men heldigvis forstod man at hjælpe sig paa anden Maade. Ungdommen sang en Folkevise eller en Sangleg, og traadte Takten til de blide og adstadige Toner. Den af Selskabet, der havde den bedste Sangstemme, valgtes til Forsanger, og de andre istemte Omkvædet. Paa den Maade gik Ord og Toner i Arv fra Slægt til Slægt.

Fra Uge til Uge.

—0—

BIOGRAFEN.

Paa Fredag og Søndag Aften vises den amerikanske Storfilm „Livet kalder“ — en Film fra New-Yorks Underverden — ikke med Banditter og Mord, men en dyb Menneskeskildring om 2 unge Mennesker, der føler sig overflødige, ensomme midt i den store By, om deres Liv i Barakbyen sammen med Storbyens Menneskevrag. — Hovedrollerne udføres af de bekendte og dygtige Skuespillere Spencer Tracy og Loretta Young.

Allinge-Sandvig Sømandsforening

afholder sin 40-aarige Stiftelsesfest i Palmehaven Fredag d. 8. Februar under mere festlige Former end vi i Almindelighed er vant til. Til Middagen er tegnet ca. 250 Deltagere og det bliver sikkert en fornøjelig Aften. Bestyrelsen forstaar jo at arrangere Fester, naar det endelig skal være. Til daglig er Foreningens Formaal mere alvorligt, nemlig at understøtte trængende Sømænd og deres efterladte, enten ved midlertidig Hjælp, naar den tiltrænges, eller naar Medlemmerne er fyldt 60 Aar, da at tildele dem en årlig Understøttelse af Foreningens Midler.

Der er god Grund til at mindes de Mænd, der 1895 var med til at stifte Sømandsforeningen og blev indvalgt i Bestyrelsen, nemlig nuværende Lods i Hasle H. T.

Forlovelsesringe

Lager af alle Størrelser i moderne, ciselerede og glatte Ringe

Allinge Ur- og

Guldsmedeforretning

Conrad Hansen, Tl. 140

Holm (Formand), Frank Hansen (Kasserer), Harald Petersen, Karl Sommer og Svend Joh. Petersen.

Foreningen ejer nu ca. Kr. 32000.00, Renterne af disse Penge kan bruges til Hjælp og Understøttelse, men selve Hovedsummen maa ikke røres, Midlerne er tilvejebragt ved at Foreningen lod afholde Basarer og Udsalg over Ting, som skænkedes denne, og af Ting, som Sømandsforeningens Syforening lavede i de lange Vinteraftener.

Vi ønsker Jubilaren Held og Fremgang i de kommende Aar. &

Et godt Tilbud.

Det er lykkedes os at slutte Aftale med Forlaget Danmark, saaledes at vore Læsere faar 10 pCt. Rabat paa det 12 Bind store og rigt illustrerede officielle Værk om Verdenskrigen, mod Udfyldelse af vedhængende Kupon. Læs Annoncen.

Dette udførlige Værk, som omhandler vor Tids største Tragedie, bør findes i ethvert Hjem.

Varm Blodpølse

faas Fredag Middag.

Johanne Hansen, Lindepl.

Glem ikke

at De billigst og bedst faar Deres Forretnings- og Foreningstryksager hos os. Vi er altid til Deres Tjeneste med Priser og Tilbud.

Har De tænkt over, hvor meget et smukt udført Ark Brevpapir betyder? Vi giver gerne Udkaast - selvfølgelig gratis

Sornitzka's Bogtrykkeri

Manufaktur - Afdelingen

Masse-Salg til smaa Kronepriser!

Til Fredag den 1. Februar Kl. 8 er det hele tilrettelagt saaledes, at Ekspeditionen kan foregaa glat.

Vi har ingen gamle Varer, men ved Status-Opgørelsen bliver der altid lagt Varer til Side, som sælges særlig billigt ved det årlige Udsalg.

Vi gentager: Stor kontant Rabat paa alle Køb — Uldgarn undtaget.

Nordlandets Handelshus

ALLINGE

14. Skyttekreds

afholder Generalforsamling i Olskei Forsamlingshus Onsdag den 6. Februar Kl. 19.

Bestyrelsen.

Foraarshalm

er til Salg. Tlf. Allinge 121 kan benyttes.

H. P. Hansen

Hønsriet Gl. Stammershalde, Rø

Under Udsalget

sælges en Masse Fodtøj til langt under Værdien.

C. Larsen, Allinge.

En mindre Lejlighed

søges i Allinge eller Sandvig. Billet mrk. »Lejlighed« modtager Bladets Kontor.

En Dusør paa 10 Kroner

udbetales den, der kan give Oplysning om, hvilke Drenge der to Gange i Løbet af de sidste Maaneder, sidste Gang i Søndags, har øvet Hærværk og knust Ruderne i vort lille Sommerhus ved Grønødal.

Otto Gornitzka.

Varm Blodpølse

faas hver Fredag Middag.

Dina Sørensen, Allinge.

Allinge.

Renovationskørsel

besorges meget billigt. Tlf. 124 v.

C. C. Andersen.

Vi sender Dem

„Nordbornholm“ hver Uge.

Tænk ogsaa paa os, naar De har et eller andet at avertere.

8 Kr. Permanent. 8 Kr.

Udsalg kan vi jo ikke holde, men i Tiden fra 25. Januar til 15. Marts i Aar har vi nedsat Prisen paa Permanentbølgning fra Kr. 12.50 til kun 8 Kr. (alt iberegnet) og mod Aflevering af denne Annonce. — **Klip ud!**

Barber Johs. Larsen.
Tlf. Allinge 53.

Ny Sending knuste, rene,

særlig store Kalkskaller til Hønsene

anbefales i Sække a 50 Kilo — og disse sælges til samme Pris.

Nordlandets Handelshus.

Kartofler til Salg

paa Hammersholm.

Tlf. Sandvig 23.

Biografen.

Fredag og Søndag Kl. 8.

Livet kalder

En gribende Kærlighedsroman fra New Yorks Underverden.

Mikkol Muks Cirkus

Farce med Ungerne

samt en spændende Sportsfilm.

Allinge Skæreri

anbefaler sig med al Skæring, Høvlning samt Salg af tørt Brænde i større og mindre Partier til billige Priser.

Tlf. 29. **Geert Hansen.**

Benyt vort Udsalg

til at forsyne Dem med gode og billige Varer. De køber nu med Fordel Sengeudstyr, Gardiner, Kjøletøjer, Damefrakker, Kjoler og mange andre Varer. Mange Rester fremkommer daglig og sælges til smaa Priser.

MAGASIN DU NORD ved **Victor Planck** ALLINGE

Averter i NORDBORNHOLM

Et Værk med Bud til alle!

Verdenskrigen 1914—18 og Tiden der fulgte

Det eneste samlede officielle Værk om den store Verdenskatastrofe.

ENHVER med Interesse for historiske Verdensbegivenheder bør tegne Abonnement paa dette enestaaende og sjældne Værk, der ikke alene vil behandle den egentlige Krig 1914—1918, men ogsaa Efterkrigsvirkningerne lige op til vore Dage. Et saadant samlet og paalideligt Værk om den store Verdenskatastrofe vil faa mægtig Betydning ikke blot for den nulevende Generation, men ogsaa for de kommende Slægtled.

UNGDOMMEN, der ikke har oplevet Krigen, vil med Udbytte læse dette Værk, som naturligt maa virke i fredsvenlig Retning, og de ældre, der blev Vidne til al den Lidelse og Sorg, de 4 Aar bragte Menneskeheden, vil ved Læsningen blive erindret om alle de grusomme Begivenheder, som for over 20 Aar siden tog deres Begyndelse, og herom kan ingen tit nok blive mindet, thi den, der kender Krigen, maa hade den.



Hver Dag faldt 6,400 Soldater

Krigen 1914—18 varede i 4 Aar 3 Maaneder 10 Dage.

Hærstyrkerne: Ententen 42 Millioner, Centralmagterne 24 Millioner.

Døde: 10 Millioner.

Hver Dag faldt 6,400.

Hvert Minut: 4 Mand.

Hver sjette Soldat faldt.

Over 40 pCt. af de Faldne var unge Mennesker i Alderen fra 19 til 24 Aar.

87 pCt. af de Faldne var Arbejdere og Bønder.

Saarede: 20 Millioner. 10 Millioner Invalider.

hver tredje Soldat blev saaret.

Taget til Fange: 7,5 Millioner, af hvilke en stor Del døde i Koncentrationslejrene.

Værdierne forødes

Sønderkudte Huse, Fabrikker o. s. v. for 50 Milliarder Kr. 3 250 sænkede Skibe paa 13 Milliarder Registertons til en Værdi af 18 Milliarder Kr. 9000 nedskudte Flyvemaskiner.

I Frankrig blev 10 Arrondissement (Distrikter) lagt øde. 20,000 Fabrikker, 594,000 Beboelseshuse og 5000 Kilometer Jernbaneskiner blev ødelagt.

DETTE Værk om Krigen, som nu vil blive udsendt, er direkte skabt i Samarbejde med de i sin Tid krigsførende Magter — saavel fra Ententens som Centralmagternes Side — hvorfor det kan bringe absolut autentiske og paalidelige Skildringer fra den store Krig, skrevet af de allerstørste og mest kendte Verdenspersonligheder.

OVENSTAAENDE Gengivelse er stærkt formindsket. Værket omfatter 12 Bind, som udsendes med 2 Bind hver 2den Maaned. Det kan, efter frit Valg, faas i 2 forskellige Indbindinger. Prisen er meget billig og overkommelig for alle. Indbundet i Bogskabsbind: Kr. 1,75 pr. Bind og indb. i ægte Skind: Kr. 2,50 pr. Bind.

VÆRKET er forsynet med over 1000 Illustrationer. Der bruges kun smukt og holdbart Papir. Indbindingen er solid og stilfuld, udført af bedste Materiale i kunstnerisk Udstyr, fuldstændig i Smag med meget dyre Bøger. Tegningen paa Ryggen er ens paa begge Udgaver, men Skind-Udgaven er præget m. ægte Guld, der aldrig taber sig.

10 pCt. Rabat

ved omgaaende Bestilling

De første 2 Bind udsendes i Februar. Ved omgaaende Bestilling indrømmes Bladets Læsere 10 pCt. Rabat, hvorved Prisen for Bogskabsbind kun bliver 1 Kr. 57 Øre pr. Bind og for Skind-Udgaven 2 Kr. 25 Øre.

Betaling pr. Post-Efterkrav med 2 Bind ad Gangen hver anden Maaned.

Forlaget „Danmark“

Undertegnede Læser af **NORDBORNHOLM**

bestiller herved Abonnement paa „Verdenskrigen“ med 10 pCt. Rabat til nedenstaaende billige Favorit-Priser. Værkets 12 Bind skal sendes mig pr. Post-Efterkrav med 2 Bind hver anden Maaned.

Jeg ønsker denne Udgave:

1) Indbundet i Bogskabsbind à 1 Kr. 57 Øre pr. Bind

2) Indbundet i ægte Skind à 2 Kr. 25 Øre pr. Bind

(Sæt et Kryds (X) udfor Udgaven, som ønskes).

Navn

Stilling

Adresse

Kan uden Konvolut sendes gennem Postvæsenet.

Tryksager

Porto
5 Øre

Til Ekspeditionen af
»Verdenskrigen«

Forlaget „Danmark“
Nørrevoldgade 20

København K.

Uddrag af Hammershus Birks Politi-Protokol.

Af Kapt. K. E. S. Koefoed.

Fortsat fra forr. Nr.

Under Englænderkrigen blev et Kompagni af »Kongens Folk« indkvarterede i Sandvig. En hel Del Sager tyder paa, at de just ikke var videre velkomne, og at der var hyppige Rivinger mellem dem og Borgerne, som vel ansaa dem for overflødige Konkurrenter til deres eget Militær.

1809. Bombarder Jens Simonsen klager over Smed Hersted i Sandvig, der har overfaldet ham. Smeden idømmes en Mulkt.

1810. Borgerløjtnant Mons Frederiksen i Sandvig har behandlet sine 2 indkvarterede Underofficerer Krause og Fischer daarligh og brugt utilbørlige Ord mod deres Kaptajn von Waldmann. Ved samme Lejlighed havde hans Stifdatter Else Dorthea udladt sig med et og andet. Faderen hød hende tie, men hun svarede: »Jeg tier ikke for lusede Soldater.« (Kæk Pige!) Engang kom hun ind i deres Værelse, hvor de laa i deres Senge. Hun skulde have noget i en Kiste, hvorpaa Underofficerernes Klæder laa, og slængte disse paa Gulvet. Krause bad hende lægge Klæderne op igen. Hun svarede at det vilde hun ikke, hvortil hun klappede sig paa Rumpen og rakte Tunge ad ham. Krause spurgte hende, om hun ikke vilde behandle dem som Mennesker, hvortil hun svarede, at hun betragtede dem som Svin og saaledes behandlede hun dem. Sømand og Kaperfolk kom i deres Kvarter og lavede Støj og Uorden samt sang Viser udenfor paa Gaden til Fornærmelse for Kongens Militær. De har hverken faaet Kniv eller Gaffel, heller ikke Haandklæde. De har 2 Lagener, men de bliver aldrig vaskede. Mons Frederiksen havde endvidere mishandlet Krauses Hund.

Soldat Erik Andersen Krag blev overfaldet af Jens Nielsen i Løjtnant Mons Hammers Hus i Sandvig.

1811. Løjtnant Mons Frederiksen har indkvarteret en Rønneborger Hans Juul i samme Værelse, hvor de 2 Underofficerer laa. Det skete om Aftenen efter at disse var gaaet i Seng. Hans Juul skæmte med Else Dorthea og forstyrrede de andres Ro. Da Juul tillige var uartig mod dem, hentede de Vagten fra Sandvig Raadstue, der arresterede Juul under Tumult og Slagsmaal og satte ham i Arresten. Kaptajn Grønbech faar Tilhold fra Guvernøren om at passe paa Juul i Borgervagten.

Løjtnant Mons Frederiksen og hans Datter frikendes for Underofficerernes Klage, da Krause ikke kan føre fulgyldigt Bevis og hans Vidne — Fischer — ikke anses for uvildig. Dog maa Løjtnanten tilbagekalde og undskylde sine dristige og hidsige Ord til Kaptajn von Waldmann.

Kaperfører Marcher har fornærmet Løjtnant von Serch, der af Guvernøren har faaet 238 Rdl. til Marcher. Løjtnanten udbad sig Kvittering af Marcher for Pengene (Prispenge?), men det vilde Marcher ikke give ham og brugte ydermere fornærmelige Ord, hvorpaa Løjtnanten lod ham arrestere og sætte i Borgervagten. Løjtnant von Petersen overværede Optrinet. Marcher maa siden gøre Løjtnanten Afbigt.

Den 28. Okt. 1811 rekvirerer Guvernøren i Rønne (Rothe) Forhør i Anledning af, at en Borger i Sandvig Poul Hansen har forhaanet hendes Majestæt Dronningens Livregiments indkvarterede Militær. P. H. indrømmer at have sagt, at de fremmede Soldater (det var holstenske Folk) ikke passede deres Tjeneste, skønt Indvaanerne maatte føde dem. Dette var sagt efter at en engelsk Brig, som jagede et bornholmsk Kaperskib, var kommet nær Sandvigbatteriet, uden at dette havde beskudt Briggen, skønt denne havde skudt nogle Kugler mod Land.

Kaptajn von Waldmann (Chef for Holstenerne) kom den paa-gældende Dag til Batteriet i Følge med Fyrinspektør Petersen, og disse havde da hørt Poul H. udtale sig højlydt derom til Knud Hansen og Hans Jørgen Christen. — Efter Guvernørens Ordre var Batteriet ikke besat for at spare Byerne for Udgift til Lys og Brændsel. Desuden var det næsten umuligt at fyre paa Briggen, der kom for fulde Sejl og Vind strygende nordfra. Flagmanden i Sandvig, Niels Holm, meldte først Briggen Kl. 8,30. og ikke 3—4 Minutter efter, skød den paa Kaperen udfør Allinge, hvilket Kapt. Grønbech kan bevidne.

Fyrinspektøren havde hørt Poul Hansen svare: »Jo, min Sjæl kunde de have rakt ham (Briggen), om de bare havde passet paa.« Poul Hansen undskyldte sig i Retten og bad Kaptajn Waldmann om Forladelse. Det havde ikke været hans Mening at fornærme Regimentet med sine Udtalelser.

1812. Smed Anders Hersted i Sandvig tiltales for ulovlige Krohold og Nattesæde med Spil og Dobbelt. Han tilbyder aldeles at ophøre hermed og at erlægge 5 Rdl. i Bøde, hvilket antages. (Han holdt dog ikke Aftalen).

Lars Chinafarer beskyldes for at have stjaalet noget Tøj fra Hans Jørgen Holm i Sandvig.

Smed Hersted har købt nogle Kedler af Kobber og Messing og solgt dem videre til en ubekendt Mand.

Lars Chinafarer indsættes i Arrest i Sandvig Borgervagt.

En Baadfører har faaet Tiltale til at sejle fra Neksø til Cimbrishavn. Han blev anholdt i Tejn med en Ladning Brændevin, som han angav at have faaet i Søen af en svensk Ege i Havsnød. (Der var Forbud mod Brændevinsbrænding under Krigen p. Gr. af Brødmangel).

1813. Ole Hansen, Hans Snedker og Jens Valentin tiltales efter Guvernørens Ordre for at have været ombord i en engelsk Brig og sættes i Arrest i Sandvigvagten. — De var taget ud for at fiske Torsk det sædvanlige Sted ved Navn »Rækkenaila« 3 a 4 Mil Ø.N.Ø. for Allinge. Der kom et engelsk Brigskib nordfra. De satte Sejl og skyndte sig mod Land, men Briggen nærmede sig og skød 3 a 4 Skud, hvoraf et var med Kugle, som faldt foran dem. De maatte da standse og blev taget ombord. Officererne spurgte om Nyt fra Bornholm, men de fortalte intet. Dernæst tog de Fangsten fra dem uden at betale.

De ønskede Arresten i Vagten ophævet, særdeles da de mente sig ganske uskyldige. Det syntes Politimesteren ogsaa, men han turde ikke løsgive dem uden Guvernørens Ordre. 11. Juni tiltaler Prokurator Markmann Jacob Hansen Holm i Sandvig for

at være i Besiddelse af en Brændevins Pibehat af Kobber, skønt saadanne efter Guvernørens Ordre skal afleveres og opbevares paa Allinge Kirkeloft. Der foretoges Husundersøgelse og den fandtes paa Holms Loft, hvorfra den bragtes til Sandvig Raadhus. Holm undskylder sig med, at den er gammel og aldeles ubrugelig og har ikke været i Brug i meget lang Tid, hvilket bevidnes af Tjenestdreng Jørgen Johan Hillebrandt og Pigen Martha.

Baadfører Lars Bidstrup, Allinge, har paa Rejse fra København været anholdt af en engelsk Brig, som laa for Ystad. Han slap forbi Briggen, men saa kom en Slup roende og da det var stille, kunde Bidstrup ikke slippe bort. Der blev skudt fra Sluppen og Bidstrup med sit Mandskab (Hans Samuelsen, Ole Jørgensen Kjoller og Thor Ambrosen) blev anholdt og ført til Briggen, hvor alt blev dem frataget undtagen Klæderne. Forinden havde de dog bundet alle Breve og Aviser i en Pakke og et Økskehoved dertil og sænket det i Havet. Konsul Langreen i Ystad fortalte dem, at der var Ufred mellem Danmark og Sverrig, de maatte ikke komme andre Steder end i Malmø eller Christiansstad hvis ikke de vilde i »Prisongen« (Arrest). En svensk Købmand hjalp dem ud af Byen ad en smal Vej og kørte dem paa en Vogn til Cimbrishavn. Han vilde ikke have Belønning eller Betaling og turde ikke opgive sit Navn af Frygt for Ubehageligheder af den svenske Regering. I Cimbrishavn traf de Rasmus Petersen med sin Baad, og om Natten sneg de sig til Søs uden Pas.

Fortsættes.

Regninger, Meddelelser, Konvolutter, Brevpapir, Kvitteringer,

og iøvrigt alle Tryksager til Forretningsfolk, Foreninger og private leveres billigst fra

Allinge Bogtrykkeri.

Bornholms Spare- og Laanekasses

Afdeling i Allinge.

Kontortid 9—12 og 2—4.

Renten paa Indskud er paa 3 Mdrs Opsigelse 3,5 pCt. p. a. Alm. Sparekassevilkaar 3 — — Boxer udlejes.

Fest uden Sange er ikke nogen rigtig Fest! En Festsang kan ikke undværes ved festlige Lejligheder, hvad enten det nu er Sølvbryllup, Bryllup, Konfirmation eller anden Familie- eller Foreningsfest. — En Festsang kalder det Humør frem, som skal til, for at Festen kan blive vellykket. En saadan Festsang faar De i Allinge Bogtrykkeri.

Gravsange

billigst
Allinge Bogtrykkeri.

Alle Tryksager

saasom

Regninger, Meddelelser, Konvolutter,
Dags-Dato, Vekselsblanketter,
Visitkort og Takkekort
Løve og Regnskaber,
Sange og Salmer,
Medlemskort

leveres bedst og billigst fra

Allinge Bogtrykkeri.

Tegn Abonnement paa Nordbornholm

Den Krone, Bladet koster pr. Kvartal, godtgøres ved Avertering indenfor samme Tidsrum, og gør det muligt for os at vinde nyt Opland.

Hver enkelt Egn har Interesse af at have et Blad, hvori man under et kan faa Egnens Beboere i Tale. Derfor er alle Foreninger og i det hele taget alle Averterende interesserede i at „Nordbornholm“ faar saa stor en Udbredelse som mulig. —

Averterende, der tegner Annoncer for hele Kvartalet, opnaar en betydelig ekstra Rabat.

Mangler De en god Idé ved Udkast til en virksom Reklame? Vi er altid til Tjeneste med gode Raad og billigste Pristilbud.

Ligesom i tidligere Aar vil vi ogsaa til 1ste Februar tilrettelægge et Udsalg af

Porcelæn, Glasvarer, Isenkram

til rigtig maa Priser. — Her kommer alle Husholdningsartikler frem, og ligesaa alle Slags Værktøj, Kulkasser, Skovle og alle Redskaber.

Altsaa særlig godt Køb i Februar Maaned.

Nordlandets Handelshus.

Endnu faves Restoplag af

Hammershus Birks Historie

som sælges til en Pris af 2 Kr.

Faas i Boghandelen og i Allinge Bogtrykkeri.

Nødde-Kul

er nemt og billigt Brændsel — ogsaa til at blande med Cinders og Koks! Vi har paa Lager foruden Nøddekul: Engelske Ovnkul Tyske do. Westfalske Cinders Brunkuls Briketter i de bedste Kvaliteter til billigste Priser. Køb derfor Deres Brændsel i

Nordlandets Handelshus

De Averterende

anmodes høfligst om at indsende vort Tilgodehavende paa Annoncer paa de tilsendte Indbetalingskort, Postkonto Nr. 14146, hvilket er den billigste og bekvemteste Maade. Alle Indbetalingskortets 3 Dele maa være udfyldte ved Indbetalingen, men Deres Postbud vil være Dem behjælpelig hermed og modtage Beløbet + 5 Øre i Porto mod Kvittering paa Postbeviset.

Møllers Bogbinderi

Tlf. 965. Chr. Dideriksen, Rønne. Tlf. 865.

Indbinding af Bøger - Protokolfabrik - Papirvarer 1. Kl. Arbejde - Rimelige Priser - Hurtig Levering Leverandør til Biblioteker, Foreninger og Øens største Forbrugere.